

Actualisatie nota verbonden partijen

11 oktober 2024

Francis Stevens / Thomas van Tiel

Gemeente Utrecht

Aanleiding

De huidige nota verbonden partijen ...

... dateert uit 2015;

... biedt weinig houvast voor maken van afwegingen;

... behoeft actualisatie naar aanleiding van:

- wijziging Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- handreiking van BZK voor decentrale volksvertegenwoordigers 'Privaatrechtelijke samenwerking door decentrale overheden' dd. februari 2023

Daarnaast is er – gelet op toenemend belang en recente ervaringen - aanleiding voor versterking en professionalisering van het toezicht en beheer van verbonden partijen.

Doel van gesprek

Ophalen van ideeën vanuit de adviescommissie Controle en Financiën voor de nieuwe nota verbonden partijen.

Gespreksonderwerpen

1. Achtergrond
2. Oprichtingsproces en besluitvorming
3. Sturing, beheer en toezicht
4. Periodieke evaluatie
5. Informatievoorziening raad
6. Thema's
7. Lessen uit Casus UW

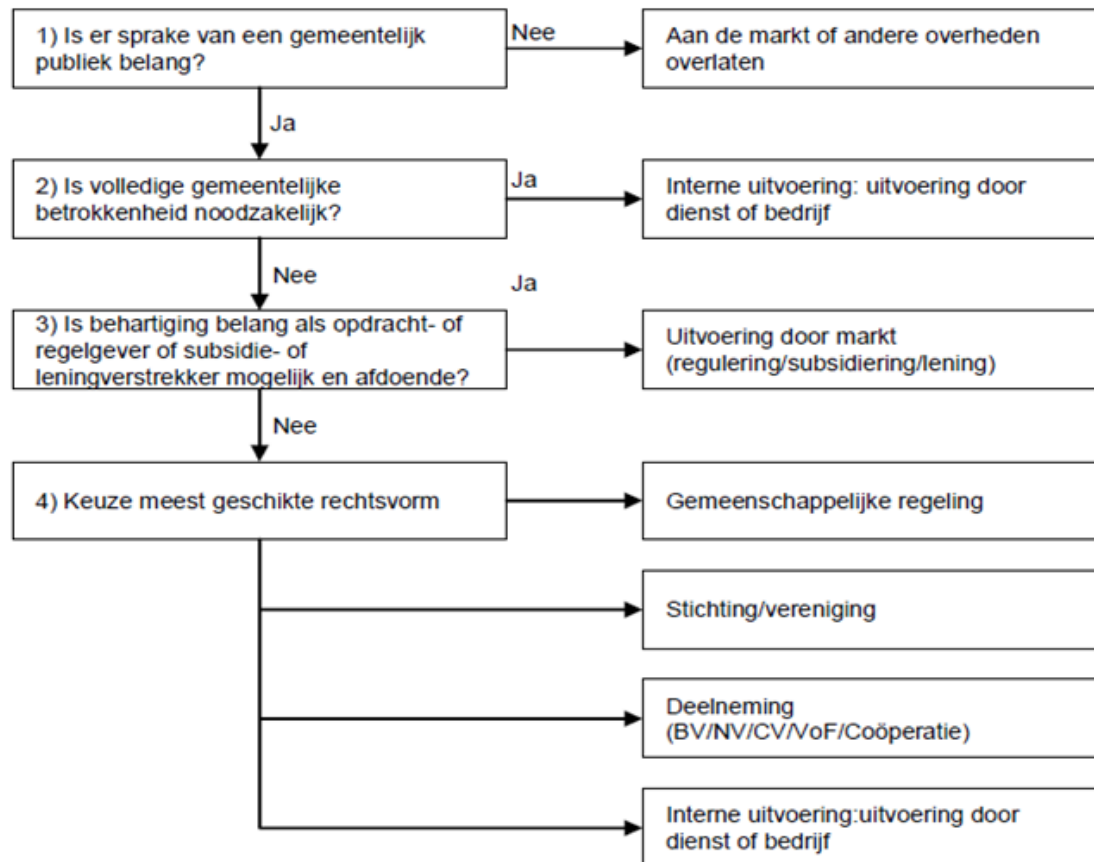
Wat is een verbonden partij?

- De nota betreft de kaders voor verbonden partijen (conform Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)).
- Verbonden partij is een (zelfstandige) rechtspersoon waarin de gemeente een financieel belang én een bestuurlijk belang heeft.
- *Financieel belang*: van een financieel belang is sprake als de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld, die ze kwijt is wanneer de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
- *Bestuurlijk belang*: de gemeente heeft een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft in de rechtspersoon.
- Twee soorten:
 - publiekrechtelijke rechtspersonen o.b.v. Wet gemeenschappelijke regelingen en
 - privaatrechtelijke rechtspersonen (vennootschappen, vereniging en coöperaties).
- Inkoop- en subsidierelaties en samenwerkingsverbanden vallen buiten de nota.

Publiek belang staat centraal

- Wanneer publiek belang?
- Er is pas sprake van een publiek belang, indien de overheid zich de behartiging van een maatschappelijk belang aantrekt op grond van de overtuiging dat dit belang anders niet goed tot zijn recht komt (WRR)
- Politieke afweging
- Geen statisch gegeven; publiek belang is aan verandering onderhevig als gevolg van belangrijke ontwikkelingen in de maatschappij.

Handreiking voor afweging

Afwegingen

Politieke afweging

Wettelijke verplichting

Kosten

Specialistische kennis in eigen hand

Subsidie verstrekken

Opdracht geven

Reguleren (Wet- en Regelgeving)

Lening of garantie verstrekken

Wettelijke eisen rechtsvorm

Beïnvloedingsmogelijkheden

Financieringsmogelijkheden

Mogelijkheid tot winstuitkering

Samenwerkingsmogelijkheden

Toetredings- en exitmogelijkheden

Aansprakelijkheidsregime

Fiscaliteit

Ongeoorloofde staatssteun

Oprichtingsproces

Standaardaanpak:

- Oriëntatiefase (publiek belang; rechtsvorm verkennen)
- Onderzoeksfase (onderbouwing nut en noodzaak; businesscase en beoogde inrichting (concept-statuten of ontwerp van de gemeenschappelijke regeling)
- uitvoeringsfase (finaliseren statuten of GR, reglementen, profielschets bestuur en toezichthoudende organen en formele oprichting)
- nazorg- en beheerfase

Besluitvorming door de raad

Wat heeft de raad nodig om goed geïnformeerd te kunnen besluiten?

Besluitvorming door de raad

Gemeenschappelijke regeling:

- Ontwerp van de GR voor zienswijze naar de raad (8 weken)
- Voorlopig besluit college ontwerpregeling
- Toestemming raad (13 weken en eenmalige verlenging)

Privaatrechtelijke rechtspersoon:

- Oriëntatiefase → principebesluit wordt voorgelegd aan de raad
- Onderzoeksfase → voorgenomen besluit college gaat voor wensen en bedenkingen en (op basis van raadsbesluit in 2015) ter instemming naar de raad
- Uitvoeringsfase → definitief besluit van college

Sturing, beheer en toezicht

- Actieve dialoog binnen de gemeente over verschillende belangen en risico's én met de verbonden partij
- Risico-kwalificatie aan de hand van een impact-/ risicomodel (politiek-bestuurlijk; maatschappelijk; strategisch; juridisch; financieel; publicitair)
- Actief en betrokken beheer met een passend toezichtsarrangement: licht, regulier of verzwaard?

Kaders voor sturing, beheer en toezicht

Welke ideeën en wensen heeft de adviescommissie gelet op haar controlerende taak?

Periodieke evaluatie

- Periodieke evaluatie van alle verbonden partijen. De evaluatie richt zich op de beoordeling van de mate waarin de betreffende verbonden partij effectief bijdraagt aan de borging van de publieke belangen en of het beheer de gewenste toegevoegde waarde had.
- Exit-strategie is bij oprichting bepaald en leidend bij beëindiging.

Evaluatie

Hoe kijkt de adviescommissie aan tegen periodieke evaluatie?

Informatievoorziening raad

- Jaarrekening en begroting van de gemeente (Financiële verordening art. 212 GW):
 1. Paragraaf verbonden partijen: Het college informeert de raad halfjaarlijks over relevante ontwikkelingen bij de deelnemingen, nav aandeelhoudersbesluitvorming of monitoring van de deelneming.
 2. Paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement: Het college rapporteert over de belangrijkste risico's bij de verbonden partijen op basis van het gemeentelijk risicomodel.
- Jaarrekeningen en accountantsrapporten op centrale plek beschikbaar
- De raad wordt in de gelegenheid gesteld zienswijze over de ontwerp-begroting van een GR naar voren brengen
- Actieve informatieplicht: bij bijzondere omstandigheden raad informeren

Informatievoorziening

Welke ideeën heeft de adviescommissie m.b.t. informatievoorziening?

Thema's

Thema's die een plek kunnen krijgen in de nota verbonden partijen zijn b.v.:

- maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)
- diversiteits- en beloningsbeleid (WNT) voor bestuurders en toezichthouders
- aansluiten bij algemene/sectorale codes voor good governance
- geen vertegenwoordiging van de gemeente door wethouder/ambtenaar (privaatrechtelijke verbonden partijen)
- ...

Thema's

Welke ideeën heeft de adviescommissie over mogelijke thema's?

Lessen uit casus UW

Veranderplan UW van Galan Groep:

“Daarnaast is het van groot belang dat ook de gemeente explicieter acteert vanuit de onderscheiden rollen richting UW; met name het onderscheid tussen de rol als subsidieverlener en ketenpartner in het sociaal domein en die van eigenaar/aandeelhouder is van belang. Accountmanagement en business control van de directie W&I zou specifiek gericht moeten zijn op de subsidierelatie, de in-, door- en uitstroom op re-integratie en het ketenpartnerschap hierin. De eigenaarsrol kan (bijvoorbeeld) ambtelijk geborgd worden bij concern financiën zodat ook de portefeuillehouder die de eigenaarsrol vervult goed ondersteund blijft worden.”

Rol gemeente	Bestuurlijke verankering gemeente	Ambtelijke verankering gemeente	Eindverantwoordelijk UW	Onderwerp
1. Eigenaar / Aandeelhouder	Wethouder financiën	Directeur W&I	Raad van Commissarissen	Toezicht, strategie, ontwikkeling en continuïteit onderneming
2. Opdrachtgever tav uitvoering (deel van) de Participatiewet / ketenpartner	Wethouder Werk en Inkomen	Directeur W&I Managers W&I	Directie / Bestuur UW Managers UW	Dienstverlening vanuit (o.m.) Wsw en participatiewet

